

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 8 жовтня 2004 р. N 1331

Київ

**Про затвердження Державної науково-технічної програми
"Ресурс"**

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

1. Затвердити Державну науково-технічну програму "Ресурс" (далі – Програма), що додається.
2. Визначити державним замовником Програми Міністерство освіти і науки, а органом управління Програмою та координатором здійснення визначених нею завдань – Національну академію наук.
3. Центральним органам виконавчої влади, відповідальним за виконання Програми,

передбачати кошти на виконання заходів, визначених Програмою.

4. Національній академії наук і центральним органам виконавчої влади, відповідальним за виконання Програми, подавати щороку до 1 лютого Міністерству освіти і науки звіт про стан виконання Програми для інформування Кабінету Міністрів України до 31 березня.

**Прем'єр-міністр
України**

В. ЯНУКОВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО
*постановою Кабінету Міністрів України
від 8 жовтня 2004 р. N 1331*

**ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПРОГРАМА
"Ресурс"**

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Цю Програму розроблено відповідно до Концепції Державної програми забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 червня 2003 р. N 351 (351-2003-р).

Забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки, запобігання виникненню аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру є складовою ство-

рення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності кожної особи зокрема і суспільства в цілому, а отже, невід'ємною частиною державної політики національної безпеки і державного будівництва.

Аналіз причин виникнення аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру за останні роки показав, що майже у половині випадків (48 відсотків) вони мають технічний характер (незадовільний технічний стан споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, їх значна зношеність унаслідок

закінчення нормативного строку експлуатації – нормативного ресурсу). За підрахунками спеціалістів, спрацювання зазначених об'єктів у різних галузях економіки становить 50–70 відсотків і має тенденцію до зростання.

Унаслідок припинення оновлення зазначених об'єктів особливої актуальності набуває питання управління експлуатаційним строком їх надійного та безпечного використання шляхом визначення залишкового ресурсу і встановлення нових строків експлуатації, що перевищують передбачені проектною та експлуатаційною документацією, а також обов'язкових умов їх експлуатації в цей період.

Існуюча система забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж має певні недоліки, які призводять до подальшого погіршення їх технічного стану, а також до неефективного використання коштів, у тому числі державного та місцевих бюджетів, що виділяються для здійснення запобіжних заходів.

Неприпустимість подальшого зниження рівня безпеки та зменшення тривалості роботи життєво важливих об'єктів економіки унаслідок експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, які працюють на межі вичерпання свого ресурсу і становлять потенційну небезпеку для життя та діяльності людей, відсутність системного підходу до розв'язання зазначеної проблеми зумовлюють необхідність:

- застосування системного підходу до розв'язання проблеми забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки на основі єдиної концептуально узгодженої та науково обґрунтованої державної політики у зазначеній сфері на національному, галузевому, регіональному і об'єктовому рівні;
- усунення розбіжностей у законодавчих та інших нормативно-правових актах, якими регулюються зазначені питання у різних галузях економіки, в частині забезпечен-

ня надійності і безпечної експлуатації об'єктів цивільного призначення та вжиття відповідних запобіжних заходів, а також врахування змін, що сталися в економіці та у повноваженнях органів виконавчої влади за останні 13 років;

- нормативного врегулювання питань, пов'язаних з порядком та умовами визначення залишкового ресурсу і продовження проектного строку експлуатації для більшості об'єктів, а також із встановленням відповідальності власників цих об'єктів за дотримання передбаченого нормативною, проектною та експлуатаційною документацією режиму їх експлуатації, підтримання належного технічного стану.

2. МЕТА І ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Метою цієї Програми є формування на національному рівні єдиної концептуально узгодженої та науково обґрунтованої державної політики щодо забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж.

Програму спрямовано на вдосконалення існуючої системи забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, зокрема:

- здійснення оцінки стану законодавства, науково-методичного та інформаційного забезпечення робіт у зазначеній сфері, визначення пріоритетних напрямів і завдань відповідних наукових досліджень;
- створення методології єдиної системи оцінки надійності і безпечного стану споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, яка охоплює сукупність суб'єктів цієї діяльності, а також норм, правил, методик, умов, критеріїв і процедур провадження зазначеної діяльності;
- розроблення проектів нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у зазначеній сфері, а також нових норм,

правил, стандартів і технічних регламентів, що визначають кількісні та якісні показники стану надійності і безпеки, вимоги до організації та порядку провадження цієї діяльності;

- розроблення наукових основ нормування безпеки, методів, критеріїв та правил розрахунку нормативного ресурсу об'єктів довготривалої експлуатації;
- розроблення методів оцінки визначення залишкового ресурсу і продовження проектного строку експлуатації об'єктів, а також правової і нормативно-технічної бази для обґрунтування продовження нормативного ресурсу;
- створення системи підготовки, підвищення кваліфікації та атестації фахівців з питань забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, оцінки та діагностики технічного стану об'єктів;
- розроблення засобів і систем неруйнівного контролю та діагностики технічного стану об'єкту;
- розроблення методології формування та супроводження галузевих і регіональних складових Державної програми забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки України;
- створення банків даних про фізико-механічні властивості конструкційних матеріалів та їх деградацію під час тривалої експлуатації;
- розширення міжнародного співробітництва та використання світового досвіду у зазначеній сфері тощо.

Обґрунтування технічних рішень та способів забезпечення надійності і безпечної експлуатації з урахуванням імовірності виникнення аварій і надзвичайних ситуацій техногенного характеру потребує нормативного визначення припустимого ступеня ризику, як це вже зроблено у ряді країн.

Для удосконалення нормативно-правової бази у сфері забезпечення надійності і безпечної експлуатації об'єктів цивільного призначення, необхідність якого зумовлена інтересами держави, розроблятимуться:

- основні засади державної політики у сфері забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки та безпечної життєдіяльності населення, проект Закону України "Про безпечну життєдіяльність населення", а також проекти законів про внесення змін до інших законів з метою встановлення єдності принципів проведення роботи у зазначеній сфері та вжиття відповідних запобіжних заходів, а також посилення відповідальності власників об'єктів за дотримання передбаченого нормативною, проектною та експлуатаційною документацією режиму їх експлуатації, підтримання належного технічного стану;
- нормативно-правові акти, норми, правила, стандарти і технічні регламенти та методики з питань оцінки технічного стану і продовження проектного строку експлуатації об'єктів, насамперед теплової та атомної енергетики, хімічних виробництв, залізничного і трубопровідного транспорту, мостів та інших небезпечних об'єктів;
- державні будівельні норми в частині:
- надійності конструкцій та споруд, навантажень і впливів, проектування та виготовлення будівельних конструкцій загального призначення з урахуванням вимог стандартів EN та ISO стосовно захисту від корозії і старіння;
- визначення технічного стану, проведення реконструкції та зміцнення конструкції будівель і споруд цивільного призначення;
- проектування і виготовлення металевих конструкцій для споруд важливого господарського значення, вихід з ладу яких

може заподіяти значні матеріальні та екологічні збитки, насамперед опор ліній електропередачі, сталевих резервуарів, призначених для зберігання нафти і нафтопродуктів, тощо.

3. ФІНАНСОВЕ ТА РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Фінансування заходів, визначених Програмою, здійснюватиметься за рахунок коштів, що передбачаються у державному бюджеті на виконання державних науково-технічних та інших програм, спрямованих на забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, внесків юридичних і фізичних осіб, а також за рахунок інших джерел.

Загальна потреба у коштах на фінансування Програми орієнтовно становить 8,9 млн гривень, з них кошти державного бюджету – 3,9 млн, інших джерел – 5 млн гривень.

Науково-організаційне забезпечення виконання Програми здійснюється Національною академією наук разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

До виконання Програми можуть в установленому порядку залучатися провідні наукові, науково-дослідні, конструкторсько-технологічні та експертні установи і організації, вищі навчальні заклади.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Виконання Програми дасть змогу:

- визначити оптимальні шляхи забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж;
- досягти узгодженості державної, галузевих та регіональних програм забезпечення надійності і безпечної експлуатації спо-

руд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж;

- досягти економічного ефекту шляхом обґрунтованого продовження строку безпечної експлуатації об'єктів.

5. УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Управління виконанням Програми та координація діяльності відповідальних за виконання центральних органів виконавчої влади покладається на Національну академію наук.

Для координації діяльності центральних органів виконавчої влади та інших відповідальних за виконання Програми при Національній академії наук утворюється науково-технічна рада, до складу якої включаються посадові особи цих органів, а також провідні вчені.

Контроль за виконанням Програми здійснюється з метою:

- забезпечення виконання визначених нею заходів в установлені строки;
- досягнення визначених нею цільових показників;
- забезпечення ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів за призначенням.

Контроль за виконанням Програми здійснює Кабінет Міністрів України шляхом розгляду проміжних, щорічних і заключного звітів та узагальненого висновку про кінцеві результати.

Безпосередній контроль за виконанням Програми, ефективним та цільовим використанням виділених для цього коштів покладається на МОН, який на підставі наданої йому інформації здійснює коригування завдань, визначених Програмою, та обсягів фінансування.

МОН разом з Національною академією наук не пізніше ніж у тримісячний строк після закінчення встановленого строку виконан-

Загальні питання сучасної науково-технічної та інноваційної політики

Програми складає заключний звіт та подає його Кабінетові Міністрів України разом з узагальненим висновком про кінцеві результати виконання Програми.

6. ЗАХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ І БЕЗПЕЧНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ СПОРУД, КОНСТРУКЦІЙ, ОБЛАДНАННЯ ТА ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ

Зміст заходу	Орієнтовний обсяг фінансування з державного бюджету, тис. грн	У тому числі за роками			Відповідальні за виконання
		2005	2006	2007	
1. Оцінка стану законодавства, науково-методичного та інформаційного забезпечення робіт у сфері технологічної безпеки, визначення пріоритетних напрямів і завдань відповідних наукових досліджень	150	50	50	50	НАНУ, МОН, Держбуд, Держнагляд-охоронпраці, Держспоживстандарт
2. Створення системи оцінки надійності і безпечного стану споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, яка охоплює сукупність суб'єктів цієї діяльності, а також норм, правил, методик, умов, критеріїв і процедур провадження зазначеної діяльності	650	250	200	200	Держбуд, МОН НАНУ, Держнаглядохоронпраці
3. Розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері технологічної безпеки, а також нових норм, правил, стандартів і технічних документів, що визначатимуть показники стану надійності і безпечної експлуатації промислових об'єктів і споруд, вимоги до організації та порядку забезпечення технологічної безпеки	450	150	150	150	НАНУ, МОН, Держнаглядохоронпраці, Мінюст, Держспоживстандарт, Держбуд
4. Розроблення наукових основ нормування технологічної безпеки, методів і правил розрахунку нормативного ресурсу об'єктів довготривалої експлуатації	450	150	150	150	Держбуд, МОН, НАНУ
5. Створення систем та нормативно-методичної бази щодо оцінки деградації і залишкового ресурсу, а також методів продовження проектного строку експлуатації технологічних об'єктів, будівель, споруд і конструкцій	750	250	250	250	НАНУ, МОН, Держбуд, Держнаглядохоронпраці
6. Створення системи підготовки, підвищення кваліфікації та атестації фахівців з питань забезпечення надійності і безпечної експлуатації споруд, конструкцій, обладнання та інженерних мереж, оцінки та діагностики технічного стану об'єктів	350	120	120	110	МОН, Держбуд, Держнаглядохоронпраці, НАНУ
7. Розроблення засобів і систем неруйнівного контролю та діагностики технічного стану об'єктів	450	150	150	150	НАНУ, МОН, Держбуд
8. Створення банків даних про фізико-механічні властивості конструкційних матеріалів та їх деградацію під час тривалої експлуатації	350	120	115	115	НАНУ, МОН, Держбуд
9. Розроблення методології формування та супроводження галузевих і регіональних складових Програми	300	100	100	100	МОН, Держбуд, Мінекономіки, НАНУ
Усього	3900	1340	1285	1275	